

בבל מערבין פרק שלישי עירובין

לא.

עין משפט נר מצוה

גד א מיי פ"ו מהל' עירובין
הלכה י טו"ש א"ח
סימן מט פ"א א'
נה ב מיי פ"א מהלכות
עירובין הלכה טו:

רב ניסים גאון

שנילושה בני פירות. עיקרו
הוא שאמר הכתוב מכל
האוכל אשר יאכל אשר יא
עליו מים יטמא. וכן
פירשוהו אין לו אלא מים,
הטל והיון והשמן והדם
ההדבש והחלב מנין ת"ל וכל
משקה. יכול מי תורס ומי
רמונים ושאר כל מיני פירות
שיש להם שם לוי, ות"ל
מים, מה מים מיוחדים שאין
להם שם לוי אף אני מרבה
הטל והיון והשמן והדבש
החלב שאין להם שם לוי,
ומוציא מי תורס ומי רמונים
ושאר כל מיני פירות שיש
להם שם לויין. ועוד כמה
שאר הכתוב אחר כן וכי
יתן מים על זרע, ואמרו
בפירושו הרי זה בא ללמד
על השרץ שלא יטמא את
הרועים אלא לאחר הכשר
מים, מנין לעשות שאר
משקה כמים, ת"ל מים, מים
אמרו למעלה ומים אמרוין
אלה מים אמרוין
למעלה עשה בהן שאר
משקה כמים אף מים
האמרוין למטה עשה בהן
שאר משקה כמים. וזו ראייה
על כל המשקה שנידונין
בהכשר מים. ומאי היא ד'
מכאן שן פירושם עוד
במשנת מכשירין בפרק ו', ד'
משקה הן הטל והיון והשמן
והדם והחלב ודברים, ואמרו
תולדות למים היוצא
מן העין ומן הארון.
ובתוספתא שבת גרסי מנין
לדם שהוא משקה שנאמר
והדם שהיה שנידונין ויניקהו
דבש מטלע. מנין לשמן
שהוא משקה שנאמר משתה
שמינין משתה שרמים. מנין
לחלב שהוא משקה שנאמר
ותפתח את נאד החלב
ותשקהו, מנין לטל שהוא
משקה שנאמר וימן טל מן
הגהו מלא הספל מים. מנין
לדם נידה שהוא משקה
שנאמר מקור ידניה, ואמרו
ביום ההוא יהיה מקור נפתח.
מנין לזרענות עין שהוא
משקה שנאמר ותשקהו
ברמנות שלום, ואמרו
רנפפניו יזלו מים. כל אלו
שכחוהו הם שקרויים
משקה, אבל מי פירות יצאו
מכלל אלו המשקה ויאים
מכשירין את הדורסין
לטמאה. ואתה נמי
בתוספתא משריין מי פירות
ומטמאין ולא מכשירין.
ובתוספתא עקצין עיסה
שנילושה בני פירות טהורה
שאין לך שמחובך
לאוכלין (ו) אלא משקה.
ובמסכת דהלה עיסה
שנילושה בני פירות חייבת
בחלה ונאכלת בידיד
מסאבות. ובמס' תרומות
נמי שנינו והכמים אמרים
תעלה והאכל יקדיים או
קליית או תלוש בני פירות.
ואיתה נמי בתלמוד בכורות
בפרק הלוקח בהמה. ובבב'
בפ' לא יתפור איהא
מאדאשתי ותפורק ליה דהוה
ליה דבר שהוא מקבל
טומאה ואינו חוצץ. ופרקיין
בשילוש בני פירות. היכי
מיה לה בשטויי כלי עץ
דלא מקבלי טומאה. עיקר
דילה במשנה במס' עיקר

קמני צבירימא דמייתי צביר צפרק כהן גדול (דף נה.) ר' יוסי צבירי
יהודה אומר מיצה שהיתה מלאה כלים וזקה צאהל המת טומאה ואם
היתה מונחת טהורה וא"ת למ"ד אהל זרזק לא שמייה אהל מה היו
מועילים לתלות שחמת המינוקות מפני קצר התהום כדאמר צפרק
הישן (סוכה ד' כה.) הא אהל זרזק
הוא ואומר ר"ת שיצבור שלא היו
מציאין לתלות אלא שוריים שכריסם
רצבה כדל"ר יהודה הסם והשוריים
רצמנא קרינאו אהל דכתיב ובעמנות
וגדים תסוככני (איוב י*) ורש"זא
מפרש לתלות על גב שוריים לכ"ע
היו אהל דמנן צאהלות (פ"ו מ"ה) אדם
וכלים נעשים אהל לטמא אצל לא
לטהר פירוש מציאין טומאה ואין
מפסיקין בין טומאה שחמתיהם
לכלים שעליהם ולא מייתי צבדס
וכלים שעושים עמנן אהלים אלא
כדמפרש הסם כגון נדבך של צננים
או לתלות על האדם או על הכלים
אדמה ומשמע דקצר דאהל זרזק לא
שמייה אהל דאי שמייה אהל כשנתן
הנדבך על גבי הכלים אמאי לא יא
שמו אהל להפסיק והא כלי עשהו
נעשה אהל להפסיק כשאינו מקבל
טומאה כגון שדה מיצה ומגדל למ"ד
שמייה אהל וקמני סיפא נתון על גבי
צננים שאינם כלים או על דבר שיש
הישן (סוכה ד' כה.) טומאה תחתיו
כלים שעליו טהורין כו' משמע דענין
זה היו אהל לכ"ע: **הריב אורי**
בשידה תיבה ומגדל. פירש נהי דלר'
יהודה איכא תקנה אפילו צבית
הקצרות על ידי שדה מיצה ומגדל
וצקצר יחיד נמי שגורו (ט) שופס ד'
אמות קצביו משום הרחקה כ"ש
דמאי אילן צבית טומאה ומגדל
ולקמן פירך מאי טעמייהו דרצנן
צקצר יחיד נהי דצבית הקצרות
גדול לא היו חלפה הכא * דלא הויה אלא הרחקה אמאי פליגי הא
מאי אילן צבית ומגדל דאין לך הרחקה גדולה מזו:
בשרא הובשרה. ולספרים דגרסי או שנילושה בני פירות
ה"פ צנלא הובשרה כגון שעיר צפירות או צפת
שנילושה בני פירות: **בפשוטי** ב"י עין. משמע דלא מקבלי
טומאה אפילו מדרבנן וכן תנן בצמס' כלים (פ"ג מ"ה) ומייתי לה צפ"ק
דשבת (ד' טו.) כלי עץ וכלי זכוכית פשוטיהם טהורים ומקבליהם
טמאין וע"כ פשוטין טהורים אפי' מדרבנן דכלי זכוכית אפילו
יש להן צבית קצול אין להן טומאה אלא מדרבנן כדאמר צבית
וכן משמע צממה דוכתי דטהורין פשוטי כלי עץ אפי' מדרבנן
וקשה דהמוכר צבית (צ"ג דף קט.) אומר שאני פשוטי כלי עץ
מדרבנן גבי דף של נתמונן והתם לא אייתי צהיך דחזו
מדרכות דהנהו מקבלי טומאה דאורייתא דכל המטמא מדרס
מטמא טומאת מת כדילפינן בצ"ק פ"ג (דף נה.) ק"ו מפרסי קטנים
וראו להניח עליהם חפצים גורו רצנן עלייהו טומאה משום דדמו למקבלי כלי עץ אצל פשוטי כלי עץ שאינם רצננים טהורין
אפילו מדרבנן וי"מ דדף של נתמונים וכיוצא בזה שהם שימושי אדם ומשמשין שימושי אדם גורו רצנן בהן טומאה כדמוכח בתורת
כהנים צפרשת ציוס השמיני דממעט סולס וקולב מכלי עץ ולא כל כלי עץ ומרצה שולחן וטבלא ודולבקי מכל וקאמר ומה ראית
ת"ל שק מה שק מיוחד שהם תשמישי אדם ומשמשי שימושי כו' וע"כ כשאין רצוין למדרס איירי מללא נקט כסא ומטה ועוד
דמוכל המשכב ה"ל לרצוניהו וכשאין להן צבית קצול נמי איירי מללא קאמר מה שק מוטלעל מלא וריקן אלמא מקבלי טומאה מדרבנן
ואף על גב דדריש מקרא אסמכתא בעלמא הוא ועיקר דרשה דרשינן למא שק מוטלעל מלא וריקן וכמה דרשות יש צמ"כ דהוי
רק אסמכתא ותדע צפרק שתי הלחם מנחות דף (טו:) אומר רבי יוחנן לדביר האומר מסיגת למטה היתה פ"י צרגליה ולא צולחן
טבלא המתהפכת טומאה כדדרשינן מעל השולחן מללא דהוי טהור מכלל שהוא טהור ולדביר האומר למעלה היתה טבלא המתהפכת
מיצעי לך דלך מנדש מקבל טומאה לפי שיש לו צבית קצול וזריך קרא דטהור מכלל שהוא טמא שהיו מגביהין אותו לעולי רגלים
שלא תלומר עשוי לנחת הוא והשתא אמאי מיצעי מישוט מדרשה דת"כ אלא ש"מ אסמכתא בעלמא היא כדפרישתי והא דמשמע התם
דטבלא המתהפכת עדיפא לקבל טומאה דאורייתא משאר פשוטי כלי עץ היינו דכפ"ה משום דראוי להשתמש מנ' דרדיין:

מערבין לכהן טהור בתרומה טהורה בקבר
היכי אויל בשידה תיבה ומגדל והא כיון
דאחתא איטמויא לה בשלא הובשרה או
שנילושה בני פירות והיכי מייתי לה בפשוטי
כלי עץ דלא מקבלי טומאה והא קא מאהיל
דמייתי לה אהוריה (ו) אי הכי מ"ט דרבנן
קסברי אסור לקנות בית באיסורי הנאה
* מכלל דר' יהודה סבר מותר קסבר מצות
לאו ליהנות ניתנו אלא (ו) הא דאמר רבא
מצות לאו ליהנות ניתנו לימא כתנאי אמרה
לשמעתיא אמר לך רבא אי סבירא להו
דאין מערבין אלא לדבר מצוה דכולי עלמא
מצות לאו ליהנות ניתנו והכא בהא קמפילגי
מ"ם אין מערבין אלא לדבר מצוה ומ"ם
מערבין אפילו לדבר הרשות אלא הא
א דאמר רב יוסף אין מערבין אלא לדבר
מצוה לימא כתנאי אמרה לשמעתיא אמר
לך רב יוסף דכולי עלמא אין מערבין אלא
לדבר מצוה ודכולי עלמא מצות לאו ליהנות
ניתנו ובהא קמפילגי מ"ם (ו) כיון דקנה ליה
עירוב לא נחא ליה דמינטרא ומ"ם * נחא
ליה דמינטרא דאי איצטרך אכיל ליה:
בתנאי = מערבין בדמאי ובמעשר ראשון
שנטלה תרומתו ובמעשר שני והקדש שנפרדו
הוכהנים (ט) בחלה אבל לא בטבל ולא במעשר
ראשון שלא נטלה תרומתו ולא במעשר
שני והקדש שלא נפרד: **גב'** (ו) דמאי הא
לא חזי ליה מיגו דאי בעי מפקר להו
לנכסיה והוי עני והזו ליה השתא נמי חזי
ליה (ו) דתנן מאכילין את העניים הנאה
ואת

מערבין לכהן טהור בתרומה טהורה בקבר. וכ"כ בחולין דאי נמי
מיטמו חזו ליה אלא אפי' בתרומה דאי מטמאה לא חזי ליה אפשר
למעבד תקנתא דמפרש ואזיל. ודוקא נקט טהור צטהורה אצל
צטמאה לא דלא חזי ליה לא לכהן טמא ולא לכהן טהור וכהן טמא
צטהורה נמי לא דלא חזי ליה: **היכי**
אזיל צבידה סיבה ומגדל והא כיון
דאחתא מיטמא ליה. כלומר נהי דלר'
יהודה אפילו צבית הקצרות איכא
תקנתא למיזיל צבידה סיבה ומגדל
וכ"כ קצר יחיד שיכול לעמוד אלא
אלא מיהא תרומה מני אצמח התם
מטמא צאהילו של קצר: **צמי פירות.**
שאין מכשירין: **והיכי מייסי לה.**
לאוכלה דהא רבי יהודה ראי לאוכלו
צמי מדנקט טהור צטהורה ולא
אכשר טמא צטהורה משום דחזיא
לחצרתי ועוד מדמני צמתימין לחון
ולאכול: **צפשוטי כלי עץ דלא מקבלי**
טומאה. אצל צמידי דמקבל טומאה
לא דה"ל כלי טמא מת שהוא אצל
הטומאה דמיטמא מחמת האל ומטמא
ליה לחדס וטמא אסור צתומה
טהורה וקאי עליה צמיתה ואע"ג דלית
בה פותחא טפח דמייתי ליה לחוריה (ט)
כדמפרש לקמן ק"ל (צבט דף יז.)
צ"ח דבר שכל המוטלעל מציאין את
הטומאה על עמנן כשהאילו על מת
צכל שהן ומטמא ליה אדם
האוזו ומו לא חזי ליה תרומה:
והא קא מאהיל. קס"ד כשיש צכלי
פותח טפח או להקיפו טפח וגורו
על האדם הנושאו צעוני המרדע
ציליאות השבת (סג) דמייתי ליה
אחוריה. דכלי שאין צחודו טפח
לאו אהל הוא: **אי בני מ"ט דרבנן.**
צקצר יחיד נהי דאיפלגו צמתימין
צבית הקצרות ולא סבירא להו
דלית טמאה הוה צאהל זרזק אצל הכא
יכול לעמוד על שפתו וצביאו אלא:
אסור לעבד צבית צפשוטי הנאה.

צקצר ומה הנאה היא דמישתי ציה למיפק חון לתמוס וכל
תשמישי המת אסורין צהנאה דנפקא לן צנסהדרין (ד' מו.)
נותנת שם מריסו וגמר שם שם מעגלה ערופה (ו) ואפילו צשראל נמי
אסרי רצנן והא דמני כהן להודיען כחו דרבי יהודה: **מאוס**
לאו ליהנות נתנו. ואין מערבין אלא לדבר מזהה ללכת לצבית
האכל או לצבית המשתה כדלקמן: הא דרצא צמכתא ר"ה
(דף כח.) וטוקעין צשופר של עולה: **רצנן פברי מערבין אפילו**
לדבר הרשות. והלכן הנאה היא: הא דרב יוסף כדילד
משתתפין (לקמן צב.) **כיון דקנה ליה עירוב** צין השמשות מו לא
איכפת ליה צנטירותא ועד קניית עירוב אי נמי נחא ליה לאו הנאה
היא דמשום מזהה הוא: **בתנאי** דמאי. צככר שלקחה מעס
הארץ ולא הפריש ממנה דמאי: **ולא במעשר שני והקדש שלא**
נפרד. ואע"ג דמאי פריך להו השתא מיהא לא מפרק: **גב'**
אכנסיה

ו רש"זא פירש התם דאין לחוש כיון דמסקנה לה הכי דמוקי לה ב
וראו להניח עליהם חפצים גורו רצנן עלייהו טומאה משום דדמו למקבלי כלי עץ אצל פשוטי כלי עץ שאינם רצננים טהורין
אפילו מדרבנן וי"מ דדף של נתמונים וכיוצא בזה שהם שימושי אדם ומשמשין שימושי אדם גורו רצנן בהן טומאה כדמוכח בתורת
כהנים צפרשת ציוס השמיני דממעט סולס וקולב מכלי עץ ולא כל כלי עץ ומרצה שולחן וטבלא ודולבקי מכל וקאמר ומה ראית
ת"ל שק מה שק מיוחד שהם תשמישי אדם ומשמשי שימושי כו' וע"כ כשאין רצוין למדרס איירי מללא נקט כסא ומטה ועוד
דמוכל המשכב ה"ל לרצוניהו וכשאין להן צבית קצול נמי איירי מללא קאמר מה שק מוטלעל מלא וריקן אלמא מקבלי טומאה מדרבנן
ואף על גב דדריש מקרא אסמכתא בעלמא הוא ועיקר דרשה דרשינן למא שק מוטלעל מלא וריקן וכמה דרשות יש צמ"כ דהוי
רק אסמכתא ותדע צפרק שתי הלחם מנחות דף (טו:) אומר רבי יוחנן לדביר האומר מסיגת למטה היתה פ"י צרגליה ולא צולחן
טבלא המתהפכת טומאה כדדרשינן מעל השולחן מללא דהוי טהור מכלל שהוא טהור ולדביר האומר למעלה היתה טבלא המתהפכת
מיצעי לך דלך מנדש מקבל טומאה לפי שיש לו צבית קצול וזריך קרא דטהור מכלל שהוא טמא שהיו מגביהין אותו לעולי רגלים
שלא תלומר עשוי לנחת הוא והשתא אמאי מיצעי מישוט מדרשה דת"כ אלא ש"מ אסמכתא בעלמא היא כדפרישתי והא דמשמע התם
דטבלא המתהפכת עדיפא לקבל טומאה דאורייתא משאר פשוטי כלי עץ היינו דכפ"ה משום דראוי להשתמש מנ' דרדיין:
דמאי הא לא חזי ליה. נראה לכוונתו דווקא פירך דרבנן אף על גב דלא חזי ליה הא חזי לעניים ואם תלומר ולכוונתו הא חזי
ליה דמאי לא צפשוטי מיניה וציה אפילו לרבנן דרבי דספק חשיכה מעשרין דמאי ויש לומר דמשמע ליה מתניתין אפילו ליכא
אלא שתי סעודות מלומלמות דמסתמא מתניתין איירי צכל ענין ולעיל (דף ט:) נמי דפריך מאי פסקא משום דמשמע ליה דמתניתין איירי אפילו
צבית משתי סעודות ומינה צפרק מפנין (צבט דף קמ.) פריך נמי הכי גבי טלטול ומשני כי הכא מיגו דמפסק כו' והתם הוה
מאי למימר דחזי לעניים אלא משום דהתם מיצעי כלי עץ נשני כי הכא וצפרק כל שעה (פסחים דף נה:) וצפרק שלשה שאכלו (צבט דף טו.):

(א) [צפ"ה: אחרונה:] (ג) ר"ה כה... (ד) לקמן פכ"ג, (ז) [לקמן ע"א:] (ח) ק"ו וצמתימיה, (ט) נכרות מן שבת קמ: פסחים (א) סוכה ח: (א) דמאי פ"ג מ"א לעיל ח: (ח) [לעיל מ"ה], (ט) צפ"ה: אחרונה, (י) כ"ל אחרונה, (י) [מגדל כן], (ט) [דברים כה], (מ) [כדאיתא סוכה מד:], (ז) [כ"ל ורש"זא:]